02/02/2020

Σχολείο Σχέσεων και Νοήματος

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Δημητριάδος και Αλμυρού

Του Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου

Και μόνον η δυνατότητα για μια μέρα συζήτησης και δραστηριοτήτων που θα ξεφεύγουν από ένα ανιαρό και αναποτελεσματικό σχολικό πρόγραμμα, όπως το είχε χαρακτηρίσει και ο καθηγητής κ. Μπαμπινιώτης (συνέντευξη στον Γ.

Πανταζόπουλο, εφ. LIFO, 2018), θα ήταν αρκετό να δικαιώσει την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας για καθιέρωση της εορτής των Τριών Ιεραρχών ως ημέρας παραγωγικών δραστηριοτήτων εντός του σχολείου, αντί μιας ανούσιας αργίας. Ίσως έτσι δοθεί η ευκαιρία, ο εορτασμός αυτός να πάρει το αληθινό νόημα και τις πραγματικές του διαστάσεις, που ξεπερνούν το πλαίσιο μιας τυπικής θρησκευτικής υποχρέωσης και αποσκοπούν στην ανακάλυψη του αληθινού νοήματος της Παιδείας. Πρέπει οπωσδήποτε να σημειωθεί πως αυτή η εξέλιξη εναρμονίζεται με ανάλογη θέση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, που είχε προτείνει, η λαμπρή αυτή ημέρα να προσλάβει ουσιαστικότερο περιεχόμενο.

Η κάλυψη της σχολικής αυτής ημέρας με τον τρόπο αυτό δικαιώνεται και από το γεγονός ότι το παγκόσμιο εκπαιδευτικό σύστημα βιώνει μια πρωτοφανή κρίση, καθώς πορεύεται σε συμπληγάδες μεταξύ μιας απολύτως χρησιμοθηρικής μετάδοσης γνώσεων και μιας απρόσωπης διδασκαλίας, η οποία έχει μεταβάλει τον δάσκαλο όλων των βαθμίδων σε απλό μεταφορέα σχολικής ύλης. Το παγκόσμιο σχολείο μαραζώνει από την έλλειψη δημιουργικότητας, χαράς και ζωντανών προτύπων. Δεν είναι καθόλου τυχαίο πως αιχμή του δόρατος της σύγχρονης παιδαγωγικής αποτελεί η παιδαγωγική των σχέσεων, που αναζητεί τρόπους ενδυνάμωσης των συναισθηματικών δεσμών μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, εκπαιδευτικών με τις Διευθύνσεις των σχολείων, αλλά και εκπαιδευτικών με τους συναδέλφους τους.

Η προσωπικότητα των Τριών Ιεραρχών είναι πλέον καιρός να αναδειχθεί ως πρότυπο παιδαγωγίας υπαρξιακής, ανοικτής και βαθύτατα αντισυστημικής και αντισυμβατικής. Οι ανατροπές που επέφεραν στη μόρφωση αφορούν κατ΄ αρχάς την νηφάλια και αντικειμενική χρήση όλων των πηγών, χωρίς προκαταλήψεις και επηρεασμό από τις παρορμήσεις της κοινής γνώμης. Σε εποχές όπου ένας κόσμος γκρεμιζόταν και ένας καινούργιος κόσμος έβαζε τα δικά του θεμέλια στην ιστορία, οι τρεις Ιεράρχες τόλμησαν να αναδείξουν την Αρχαία Ελληνική φιλοσοφία ως μείζον εργαλείο μεθόδου και δομής της σκέψης, πιθανότατα προς δυσάρεστη έκπληξη φανατικών ζηλωτών της εποχής. Παράλληλα, συνδύασαν μίαν υψηλότατης ποιότητας μόρφωση με τις κοινωνικές καταστάσεις και τις διαχρονικές κοινωνικές συγκρούσεις. Με τον λόγο και κυρίως με τη ζωή τους διεκήρυξαν πως η γνώση, από παράγων ισχύος εκείνων που την κατέχουν, μπορεί και πρέπει να καταστεί εργαλείο κοινωνικής δικαιοσύνης και μέσου ευημερίας ολόκληρης της κοινωνίας. Το φιλανθρωπικό τους έργο και το θάρρος τους να ελέγχουν την εξουσία της εποχής τους αποτελεί ορόσημο και κριτήριο ποιότητας και δημοκρατικότητας του συνόλου του εκπαιδευτικού συστήματος στον 21ο αιώνα. Αυτό όμως που κυριολεκτικά έρχεται να ποτίσει ένα άνυδρο και απρόσωπο εκπαιδευτικό σύστημα είναι ο κεντρικός ρόλος των διαπροσωπικών σχέσεων που

συστηματικά διέσωσαν σε όλες τις εκφάνσεις του βίου τους, ως δάσκαλοι, πνευματικοί ηγέτες και, κυρίως, ποιμένες ανθρωπιάς, προσωπικής εμπλοκής και αποτελεσματικότητας σε δράσεις με όραμα και κέντρο τον άνθρωπο σε όλες του τις ανάγκες.

Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς το εύρος και την χρησιμότητα του προβληματισμού, που μπορεί να αναπτυχθεί την ημέρα αυτή στο σχολείο, αλλά και πόσο λυτρωτικά μπορεί να αποβούν ανάλογες δράσεις, φτάνει να οργανωθούν σωστά, με τρόπο ελκυστικό και ορίζοντες που αγγίζουν τα σημερινά αδιέξοδα. Βεβαίως προκύπτουν και πρακτικά ερωτήματα: Ποιος θα αναλάβει να διοργανώσει αυτές τις δράσεις; Η πεπατημένη οδός φέρνει ως αρμοδίους τους θεολόγους του σχολείου, αν και είναι γνωστό πώς σε αρκετές περιπτώσεις ανελάμβαναν τις γιορτές των Τριών Ιεραρχών και καθηγητές άλλων ειδικοτήτων με ευαισθησίες και μεράκι. Σε κάθε περίπτωση, οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να σεβαστούν αλλά και να εμπνευστούν από το αληθινό πνεύμα των Τριών Ιεραρχών: Τον σεβασμό απέναντι στον ανθρώπινο πόνο, απέναντι στη διαφορετικότητα της γνώμης, αλλά και απέναντι στις ανάγκες και τις ιδιαίτερες ευαισθησίες των παιδιών.

Με τα δεδομένα αυτά, μια απρόσμενη ευκαιρία παρουσιάζεται για σοβαρή προσπάθεια δημιουργίας παιδαγωγικού υλικού με σενάρια συζητήσεων, διοργάνωση δραστηριοτήτων και παραγωγή ποιοτικού οπτικοακουστικού υλικού. Το σχετικό απόθεμα μέχρι τώρα, προερχόμενο μόνον από φιλότιμες προσπάθειες δασκάλων και καθηγητών, δεν μπορεί να ικανοποιήσει ένα σύγχρονο σχολείο. Διαθεματικές δράσεις και πρωτότυπες δραστηριότητες πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο σοβαρού σχεδιασμού και υλοποίησης με υψηλές προδιαγραφές.

Ίσως η πληγωμένη ενότητα καθηγητών θεολόγων -και όχι μόνον- εξαιτίας του μαθήματος των θρησκευτικών βρει στη μεγάλη αυτή ευκαιρία ένα δρόμο αποκατάστασης, με συστράτευση όλων των παιδαγωγικών και πνευματικών δυνάμεων, προκειμένου να χαράξει φως ενός άλλου τρόπου παιδαγωγικής διαδικασίας και ενός βαθύτερου νοήματος στο ταλαιπωρημένο Ελληνικό σχολείο.

Το Βήμα της Κυριακής 2/2/2020